

Broulík P. Osteoporóza a její léčba. Praha: Jessenius-Maxdorf 2007. 135 stran. ISBN 978-80-7345-134-9.

V ediční řadě Farmakoterapie pro praxi vychází jako 27. svazek další průvodce ošetřujícího lékaře s dostatečně podrobným návodem pro diagnostiku a diferenciální diagnostiku osteoporózy a pro její terapii s upozorněním na komplikace a nežádoucí účinky používaných farmak. Hlavní pozornost je věnována postmenopauzální osteoporóze; osteoporóza u mužů a osteoporóza indukovaná kortikosteroidní léčbou nebo podáváním hormonů štítné žlázy je krátce zmiňována ve zvláštní kapitole.

Dílo pojednává o problematice, která je nejvýše aktuální z hlediska významu kostního onemocnění pro zdravotní stav starší populace. Onemocnění, kterým u nás trpí kolem 600 000 osob a postihuje každou 2. starší ženu a které ve svých důsledcích se významně projevuje i na mortalitě nemocných, jistě zasluhuje pečlivé zmapování léčebných i preventivních možností. Podrobnější rozvedení farmakolo-

gické tematiky týkající se osteoporózy je také důležité proto, že paleta použitelných farmak je velmi pestrá a trh je stále doplňován novými přípravky na léčbu osteoporózy. Knížka proto vedle stručné patogenese onemocnění a pojednání o diagnostických možnostech podrobně charakterizuje různé skupiny farmak, jako je kalcium, vitamin D, hormony používané pro substituční léčbu, selektivní modulatory estrogenových receptorů, bisfosfonáty, derivát parathormonu – teriparid, stroncium ranelát, kalcitonin, fluoridové soli, inhibitory účinku RANKL, jako je denosumab, anabolika a kombinované přípravky a zmiňuje se i o nefarmakologických přístupech k léčbě osteoporózy. Velká nabídka léčebných postupů a nově se objevující farmaka mohou někdy přivádět ošetřujícího lékaře do rozpaků, které má volit, a proto je třeba uvítat, že v knížce najde zájemce kritické posouzení nejrozumnějších terapeuti-

kých přístupů zpracované z hlediska dlouholetých zkušeností autorových. Prof. Broulík z III. interní kliniky 1. lékařské fakulty UK v Praze vychází ze zkušeností svého pracoviště, které předběhlo o celá desetiletí dobu svým zájmem o kostní metabolismus a o důsledky jeho poruch.

Tématika je po odborné stránce zpracována na plné výši. Téma je zpracováno přehledně a v soulase s koncepcí vydavatelské řady, v níž je publikováno. Je také dovedeno až k zcela nejnovějším poznatkům, v práci se objevují nejnovější citace. Útlou monografii lze doporučit všem lékařům, kteří se s osteoporózou a její léčbou mezi svými pacienty setkávají.

*prof. MUDr. RNDr. Luboslav Stárka, DrSc.
Endokrinologický ústav, Praha
www.endo.cz
e-mail: LStarka@endo.cz*

Doručeno do redakce: 26. 2. 2008

Svačina Š et al. Klinická dietologie. Praha: Grada Publishing 2008. 381 stran. ISBN 978-80-247-2256-6.

Každý lékař se ve své klinické praxi setkává více či méně často s tématem výživy, stravy, diety. Zvláště v současné době, kdy narůstá výskyt civilizačních metabolických chorob (diabetes mellitus, obezita) a jejich komplikací a kdy téma výživy a diet je téměř denně probíráno v médiích, je vydání této knihy vítaným počinem.

Autor již v úvodu prezentuje svůj záměr: publikace nechce být podrobnou vědeckou monografií o všech aspektech výživy, ale přehledem aktuálních významných poznatků a praktickým návodem, jak dietologii v léčbě chorob využívat. Kniha obsahuje 2 části: obecnou a speciální.

Obecná část obsahuje kapitoly věnované stručné fyziologii výživy, charakteristice základních složek výživy, energetickému metabolismu, základní principům a metodám parenterální a enterální výživy. Samostatná kapitola obecné části je věnována i glykemickému indexu.

Speciální část obsahuje kapitoly o dietách a výživě u jednotlivých chorob a u různých věkových kategorií. Nechybějí informace o dietě vegetariánské a současném pohledu na vědecké a alternativní diety. Čtenář zde najde informace o dietní léčbě nejčastějších metabolických onemocnění: obezity, diabetu 1. a 2. typu, dysli-

poproteineemiích a dně. Nechybějí kapitoly věnované dietě při hypertenzi, u osteoporózy, aterosklerózy, u chorob zažívacího traktu a výživě v nefrologii. Samostatné kapitoly se zabývají problematikou podvýživy (posouzením stavu a zásadami nutriční intervence), problematikou výživy při neuropsychiatrických onemocněních, u alergií a poruch imunity. Jsou uvedeny zásady výživy v různých věkových kategoriích (dětství, stáří), během těhotenství a laktace a dále, pro klinickou praxi důležité, upozornění na interakce potravin s léky.

Monografie obsahuje praktické příklady diet u příslušných onemoc-

nění, text doprovází množství užitečných tabulek, orientaci usnadňuje podrobný rejstřík.

Autorům se podařilo splnit záměr zmiňovaný v úvodu – poskytnout užitečné informace o současných poznatcích a postupech v nutriční intervenci pro potřeby klinické praxe bez ohledu na medicínský obor. Čtenář ocení

možnost snadno a rychle získat informace o dietě v rámci léčby příslušného onemocnění, aniž by sháněl a hledal v příslušných monografiích týkajících se příslušného onemocnění; tuto možnost navíc ocení i za situace, kdy pacient, vyzbrojen řadou laických pomůcek a dietních návodů, položí lékaři dotaz o vhodnosti určité diety či žádá další podrobnosti. Monografii lze do-

poručit jak lékařům, tak zdravotnickým pracovníkům nelékařských oborů.

as. MUDr. Hana Svačinová, Ph.D.
Klinika funkční diagnostiky a rehabilitace
LF MU a FN U sv. Anny, Brno
www.fnusa.cz
e-mail: hana.svacinova@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 7. 3. 2008

Stárka L et al. Pokroky v endokrinologii. Praha: Jessenius Maxdorf 2007. 785 stran. ISBN 978-80-7345-129-5.

V roce 2007 vyšla v nakladatelství Maxdorf kniha od našeho předního a mezinárodně uznávaného endokrinologa prof. MUDr. RNDr. Luboslava Stárky, DrSc. „Pokroky v endokrinologii“.

Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o přepracované vydání knihy Aktuální endokrinologie, která vyšla v tomtéž nakladatelství v roce 1999. Avšak po bližším prostudování čtenář zjistí, že až na několik málo témat, se nejedná o modernizaci této, již dříve vydané knihy.

Předkládaná publikace je zaměřena na endokrinologickou problematiku, která doposud nebyla v literatuře dostatečně zpracována nebo u které se nahromadily nové poznatky a přístupy v diagnostice a léčbě.

Kniha je rozdělena do 9 kapitol.

1. kapitola je věnována 50letému výročí založení Endokrinologického ústavu v Praze, stručně shrnuje významné osobnosti, které se podílely na rozvoji a vybudování Endokrinologického ústavu do dnešní podoby.

Následuje kapitola Endokrinní regulace, která je rozdělena do několika subkapitol, ty jsou pak věnovány poměrně široké a různorodé endokrinologické problematice. Najdeme zde přehled faktorů ovlivňujících účinnost krátkodobé a dlouhodobé redukce hmotnosti. Další podkapitoly se věnují genetickým příčinám někte-

rých endokrinopatií, zmiňují se o pokrocích v DNA diagnostice a možnosti genové terapie v endokrinologii. Poměrně přehledně jsou probrány možnosti nukleární medicíny v diagnostice a léčbě endokrinních onemocnění. Dále jsou zde nové poznatky o vitaminu D a jeho významu pro organizmus. Velmi přínosnou kapitolou pro praxi je přehled endokrinopatií v graviditě, jejich diagnostika, průběh a léčba. Zajímavá je část věnovaná vlivu kouření na jednotlivé žlázy s vnitřní sekrecí. Téměř na závěr je kapitola Endokrinní regulace doplněna přehledem a hodnocením některých základních dynamických testů v endokrinologii.

3. kapitola přináší jednak informace o doposud méně známých hormonech, jako jsou adrenomedulin, fytoestrogeny, inkretiny, ghrelin a dalších hormonech podílejících se na regulaci příjmu potravy a energetické rovnováhy, ale také nejnovější poznatky o všeobecně známých hormonech, jako jsou oxytocin, somatostatín a glukagon.

Další kapitola se věnuje největšímu podboru endokrinologie – tyreologii. Najdeme zde podkapitoly věnující se výskytu, diagnostice a léčbě tyreopatií v dětství, stáří a graviditě. Dále autoři probírají v současnosti velmi diskutované téma subklinických tyreopatií. Je zde nastíněn genetický pod-

klad imunitních tyreopatií a jejich asociace s jinými imunoendokrinopatiemi. Velmi podrobně se popisuje význam selenu pro správnou funkci štítné žlázy, a najdeme zde i výčet faktorů, které mají vliv na vznik tyreopatií. Není jistě závadou doplnění této kapitoly přehledným shrnutím o diagnostice a léčbě uzlové strumy.

Velmi rozsáhlá 5. kapitola je věnována steroidním hormonům. Většinou obsahuje doplnění nových poznatků k již dříve publikovaným tématům v knize Aktuální endokrinologie, ale najdeme zde i kapitoly, které jsou dnes v popředí zájmu, jako erektilní dysfunkce a jejich léčba, nebo naopak možnosti mužské antikoncepce s výčtem možných použitelných preparátů.

Méně známým, ale zajímavým, zde zmíněným tématem je androgenní nedostatečnost u žen, její příznaky, diagnostika a možnosti potencionální léčby.

6. kapitola je zaměřena na chirurgické přístupy v endokrinologii. Z velkého množství endokrinopatií jsou zde probrány možnosti chirurgické, okrajově i nechirurgické léčby tyreopatií, hlavně jednotlivých nádorů štítné žlázy. Dále zde nalezneme přehledné sdělení pojednávající o léčbě kryptorchizmu.

Zejména pediatrii jistě ocení kapitolu věnovanou endokrinologii růstu a kostního metabolismu. Autoři připomín-